

Vaasan yliopiston ensimmäisen rakennusvaiheen peruskivi muurattiin

Eturivin miehiä. Vas. maaherra Tom Westergård, Vaasan entinen kaupunginjohtaja Martti Ursin, rehtori Ilkka Virtanen, kauppatieteiden tohtori h.c. Martti Ulkuniemi, Österbottens högskolan rehtori Håkan Andersson, rakennusneuvos Jorma Yrjö-Koskinen, pääministeri Esko Aho, arkkitehti Simo Paavilainen, professori Mauri Palomäki ja arkkitehti Käpy Paavilainen.

V Vaasan yliopiston ensimmäisen rakennusvaiheen peruskivi muurattiin Vaasan Palosaaren rakennustyömaalla perjantaina, 7. toukokuuta.

Rehtori Ilkka Virtanen viittasi tervehdyssanoissaan Palosaaren Puuvillatehtaan alueen historiaan. Alueella on ollut ennenkin merkittävä asema Vaasan, Vaasanseudun ja Pohjanmaan kehityksessä. Armas Luukko kertoo *Vaasan historiassa*, miten "esiteollisena aikana" alueella käyty tervakauppa vaurastutti Vaasaa. Tästä todistavat myös yliopiston rakennustyömaalla tehdyt tervalöydökset. Rakennustyömaan viereisissä tehdasrakennuksissa toiminut Vaasan Puuvillatehdas puolestaan oli "teollisen

ajan" vaasalainen vaikuttaja. Kun nyt alueelle saadaan yliopisto teknillisten oppilaitosten viereen, jatkuvat alueen kunniakkaat perinteet myös "jälkiteollisena aikana".

Valtioneuvoston tervehdyksen toi pääministeri Esko Aho:

Arvoisa juhlayleisö!

*Vaasan yliopisto perustettiin kauppa-
korkeakouluksi 25 vuotta sitten. Se kuuluu
niiden 1960-luvun lopulla perustettujen
korkeakoulujen joukkoon, joista on kehit-
tynyt monipuolisia ja menestyviä yli-
opistoja. Ne ovat kasvaneet oman alu-
eensa tiedollisen ja henkisen kehityksen
keskipisteiksi.*

Näin on tapahtunut myös täällä Vaasassa. Vaasan yliopiston vaikutus on heijastunut voimakkaan myönteisesti myös vaikutusalueen elinkeinoelämään. Kuten sanoin kolme kuukautta sitten Kuopiossa, alueellinen korkeakouluverkosto on niin arvokas asia, että ellei sitä vielä olisi luotu, se täytyisi nyt perustaa.

Olen erityisen tyytyväinen, että Vaasan yliopiston, ja aikanaan rehtori Mauri Palomäen vuosikymmenen kestänyt työ uuden yliopistoalueen rakentamiseksi tänne Palosaarelle on vihdoin johtanut näin pitkälle. Meneillään olevan rakennusvaiheen aikana alueelle rakennetaan yliopiston päärakennus. Valmistuttuaan rakennukset antavat yliopistolle sille kuuluvat nykyaikaiset ja tyylikkäätkäiset puitteet.

Hyvät kuulijat!

Viime aikoina koko korkeakoululaitoksemme on joutunut kokemaan samoja ongelmia kuin muu yhteiskunta valtion vaikean taloustilanteen seurauksena. Tähän saakka vaikutukset ovat korkeakouluissa olleet suhteellisen vähäisiä, jos niitä verrataan ongelmiin monella muulla alalla. Tilanne on kuitenkin pakottanut nopeuttamaan korkeakoululaitoksen rakenteellista uudistamista. Kysymyksessä ei ole vain säästöohjelman laatiminen, vaan myös yhteistyön lisääminen ja päälekkäisyyksien poistaminen korkeakoulujemme väliltä. Tämä tuo mukanaan taloudellisuutta, jota nyt tarvitaan.

Korkeakouluneuvosto on omalta osaltaan vajaa kuukausi sitten tehnyt esityksiä korkeakoulujen toiminnan uudistamiseksi. Esitykset merkitsivät Vaasan osalta ennakkoluulotonta - ja mielestäni järkevää - ratkaisua.

Ainakin määrällisesti vahvoimman alan, kauppatieteen yksiköt, yhdistettiin kolmikieliseksi - suomi, ruotsi, englanti - voimakkaasti kansainväliseksi yksiköksi. Korkeakouluneuvoston tavoitteena on, että se sijoittuisi tulevaan kaksikieliseen Vaasan yliopistoon. Tällä tavoin voitaisiin vähentää Vaasan korkeakouluolojen hajanaisuutta ja luoda nykyistä vahvempi yliopisto.

Korkeakoululaitoksen rakenteellista uudistamista sekä säästötoimia käsitellään parhaillaan hallituksen sivistyspoliittisessa ministerityöryhmässä. Pyrkimyksenä on, että valtioneuvosto voisi vielä tämän kuun aikana vahvistaa koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman tarkisteen. Siihen sisältyvät myös korkeakouluja koskevat päätökset.

Suomen koulutusjärjestelmä on kokonaisuudessaan muutoksen tilassa. Nämä muutokset tuntuvat myös yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa. Pyrkimyksemme on säilyttää saavuttamamme suhteellisen korkea tutkimuksen ja koulutuksen taso. Tarkoituksemme on kohottaa sitä edelleen ainakin niillä aloilla, joilla siihen on tulevaisuuden kannalta arvioituna parhaat edellytykset.

Vaasan yliopisto on monella tavalla menestynyt, uusi yliopisto. Toivon sille uusien upeiden toimitilojensa myötä jatkuvaa menestystä uusien opiskelijasukupolvien kasvattajana, tieteellisen tutkimuksen tyyssijana ja Pohjanmaan kehittäjänä.

Tämä lieriö muurattiin yliopiston uudisrakennuksen lattiin. Lierion täytteenä oli Vaasan kauppakorkeakoulun perustamiskirja vuodelta 1966, uudisrakennuksen piirustukset, uudisrakennuksen perustamiskirja, 7. toukokuuta 1993 Vaasassa ilmestyneet sanomalehdet ja maassa käytössä olevat kolikkorahat sekä ylioppilaskunnan merkki ja kuntanauhaa.

Vaasan korkeakoulujen rakentamisen yhteistyöryhmän puheenjohtaja, professori **Mauri Palomäki** piti muurausepuheen:

Jokainen yliopisto tai muukin koulutus- ja tutkimusyksikkö tarvitsee toimintaansa varten suunnitellut ja rakennetut tilat. Suomenkielinen vaasalainen korkeakouluopetus on joutunut toimimaan muita varten suunnitelluissa tiloissa perustamisestaan lähtien eli neljännesvuosisadan ajan. Vain kirjasto- ja laitusrakennus Raastuvankadulla on ollut poikkeus tästä säännöstä. Se on kuitenkin ollut siinä määrin onnistunut rakennus, että jo se on houkuttellut yliopiston ja sen edeltäjät tavoittelemaan laajempaa uudisrakentamista. Tähän hankkeeseen myös Vaasassa toimivat ruotsinkieliset korkeakoulut ovat osallistuneet. Että tällainen tavoite ei ole ollut utopistinen, on todistettu muiden uusien korkeakoulu-

jen antamalla esimerkillä. Tämä tilaisuus todistaa konkreettisesti, että hankkeet voidaan myös Vaasassa saattaa päätökseen.

Uuden yliopiston rakentamisen suunnittelussa lähdettiin mm. siitä periaatteesta, että sen tulee olla vaasalainen, siis urbaani yliopisto.

Sen arkkitehtonisessa symboliikassa tulee vaasalaisuuden myös päästä esiin. Monista tarjolla olleista vaihtoehdoista Vaasan Puuvilla Oy:n tontti täytti monia tällaisia vaateita. Se sijaitsee meren rannalla. Se muistuttaa mieleen vaasalaisen talouselämän pitkää perinnettä. Sen monet tehdasrakennukset arkkitehtuuriltaan symboloivat myös kansainvälisyyttä, joka aina on ollut tälle kaupungille luonteenomaista ja joka erityisesti nykyisin on yliopistojen elinehto.

Tärkeä näkökohta on ollut myös liikenteellinen saavutettavuus Vaasan kau-

Ensimmäinen muurari: pääministeri Esko Aho. Yliopiston ensimmäiseen rakennusvaiheeseen kuuluu kaksi rakennusta: päärakennus ja hallintorakennus. Kustannusarvio on 69.7 Mmk ja muuttamaan päästään kesällä 1994.

punkialueella ja rakentamiseen sopivan alueen suuruus. Tälle alueelle pääsee kohtalaisen hyvin ja saavutettavuutta voidaan vielä parantaa. Yliopistotontin ulkopuolella on edelleen mahdollisuuksia laajentamiseen, jos malttia riittää. Ennen kaikkea puuvillatehtaalta jääneet kiinteistöt ovat osoittautuneet korjattuina sopiviksi yliopistotiloiksi. Niiden olemassaolo on jopa jouduttanut ja sopeuttanut yliopiston väkeä Palosaarelle siirtymiseen. Uudet tilat ovat kuitenkin oleellinen osa toiminnan kehittymistä Vaasassa.

Edellä luettelemani tekijät eivät kuitenkaan yksinään olleet valintaan vaikuttamassa. Puuvillatehtaan tontin läntinen osa oli ns. urbaania kesantoa, joka vähin kustannuksin oli raivattavissa yliopiston rakentamiseen. Täällä oli pääasiassa puusta rakennettuja varastoja, työkaluvajojä ja vanha tervotynnöreiden

säilytysvaja. Kauniina kevätpäivänä se gloshaarien avustuksella syttyi tuleen ja suitsutti mustan savupatsaan korkealle Vaasan taivaalle. Se oli kuin ylhäältä tullut osoitus, että tuonne! Asia tuli ratkaistuksi, kun kaupunki suostui myymään 6 ha:n tontin valtiolle alueelta.

Valittu rakennuspaikka ei ollut helppo suunniteltava, koska siinä oli paitsi vapaita alueita myös tyylikästä tiilikoivikkoa, empire-puutalotyylisiä ja vanhan kulttuurin merkkejä puistoissakin. Arkkitehtikilpailun voittaneessa ehdotuksessa Käpy ja Simo Paavilainen onnistuivat taitavasti ottamaan huomioon sinänsä ristiriitaiset lähtökohdat ja tavoitteet sekä vielä korostamaankin vaasalaistaustaa suuntaamalla kaikki päälinjat Setterbergin alkuperäisen asemakaavan akselien mukaisesti. Siitä tuli nimi "Setterbergin kampa". Minusta suunnitelma kaikkineen edustaa nyt muotiin tulemas-

sa olevaa miljöörakentamisen periaatetta parhaimmillaan.

Me elämme nyt muurien murtumisen aikaa. Kaikkialla tiedetään, mitä Berliinin muurille tapahtui. Harva kuitenkin tietänee, että tämä alue on ollut ajan virrassa ja muurien kaatumisessa mukana jo paljon aikaisemmin. Kun heti toisen maailmansodan jälkeen rakennettiin nyt jo suojeltua puuvillatehtaan uutta savupiippua, muuraaminen piti aloittaa useita kertoja, koska alusta ei kestänyt, vaan torni alkoi kallistua kesken kokoomista. Nyt se on kuitenkin kestänyt paineita hyvin senkin jälkeen, kun se on muuttunut disharmoniseksi maisemaelementiksi. Silloin kun vaasalaisen teollisuuden pioneeri kauppaneuvos August Alexander Levón rakennutti tehdasta tälle tontille 1858, nousi 11. marraskuuta poikkeuksellisen kova myrsky, joka kaatoi muurin ja pudotti maahan 25000 tiiltä.

Tuon ajan jälkeen myrskyt eivät ole vähentyneet tai menettäneet voimaansa. On välttämätöntä, että Vaasan yliopiston muurit rakennetaan kestäviksi. On myös välttämätöntä, että Suomen yliopistolaitoksen muurit kestävätkin ajan taloudelliset ja poliittiset paineet, jotta yliopisto olisi vielä sadan vuoden kuluttua altis, valmis ja innokas omaan kulttuuri-työhönsä. Sitä varten akateemiset muurit muurataan.

Peruskiven muurasivat pääministeri Esko Aho, maaherra Tom Westergård, rakennusneuvos Jorma Yrjö-Koskinen, kaupunginjohtaja Juhani Turunen ja rehtori Ilkka Virtanen. Suuniteluvaiheen edustajina muuraukseen osallistuivat professori Mauri Palomäki Vaasan korkeakoulujen rakentamisen yhteistyöryhmästä, yliarkkitehti Pentti Auersalo ja rakennuspäällikkö Jouko Keränen Rakennushallituksesta sekä alueen pääsuunnittelijat, arkkitehdit Käpy ja Simo Paavilainen.

Rakentajien edustajina muurasivat Pohjansepot Oy:n toimitusjohtaja Olavi Pohjapelto, vastaava mestari Arto Suomalainen ja varapäälouottamusmies Esko Paavola.

Ensimmäisen rakennusvaiheen käyttäjinä muurasivat vararehtori Marianne Nordman, hallintojohtaja Lars Nyqvist, alueelle muuttavien yksiköiden esimiehet dekaani Timo Salmi, dekaani Paavo Okko ja johtaja Matti Taanonen sekä ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Erno Tornikoski.